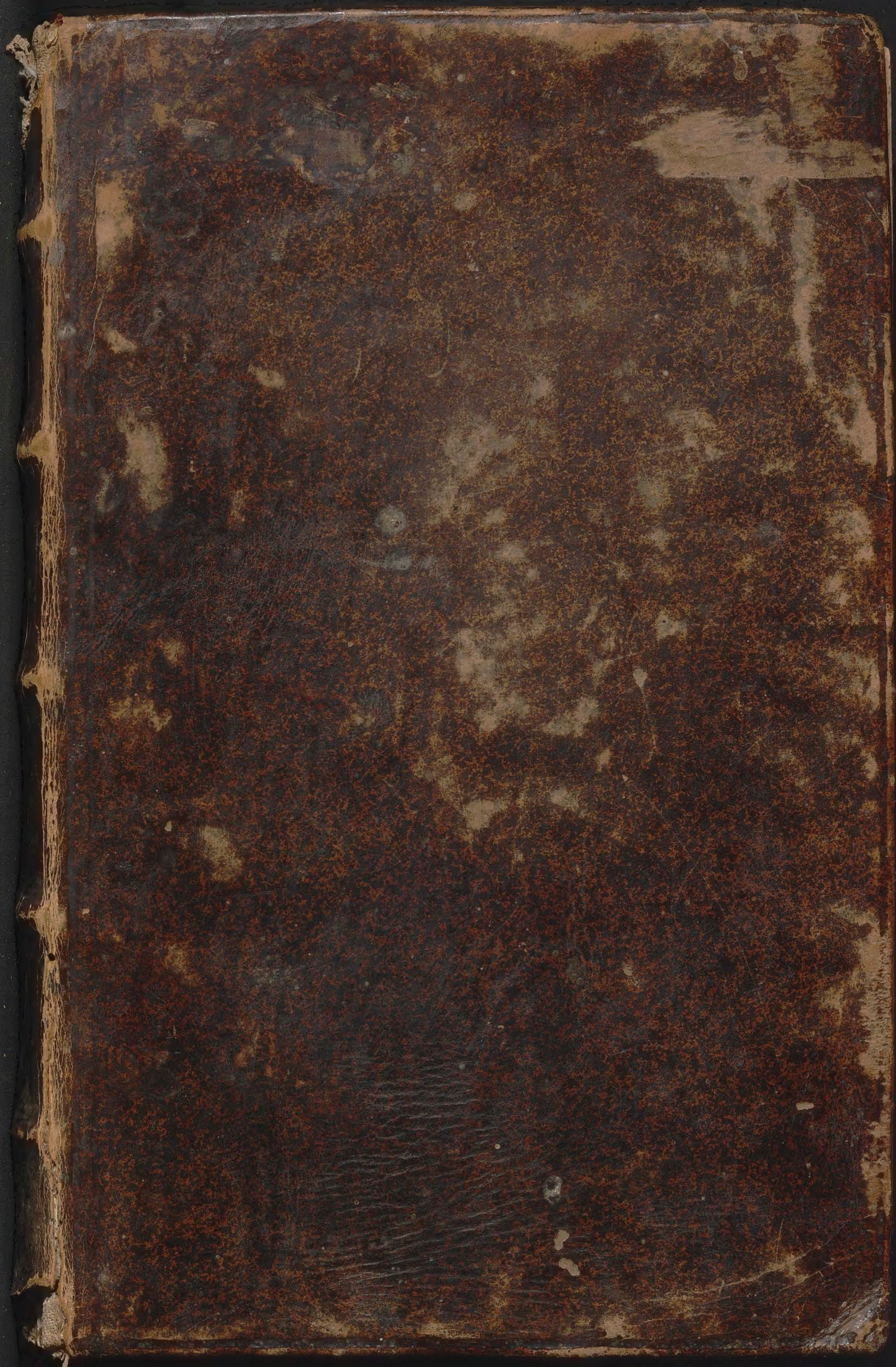

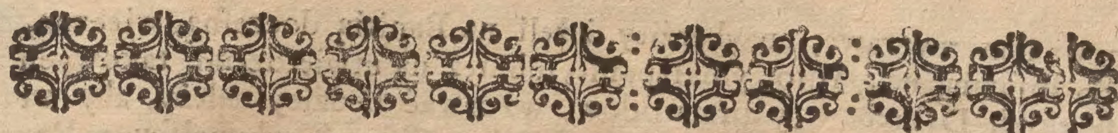

[Graus 3671]

~~[illegible]~~ 20.

E

Ta księga kupiona na Licytacyi
po ś. p. Michale Dumniewskim
Batronie, przez Jozefa Egglordowskiego

PORZADEK
SĄDZENIA SPRAW
w Trybunale W. X. L. z Constitutij Seymowych z Coæqvatiey Praw W. X. L. z Koroną Polską y z Statutu W. X. L. zebrany y opisany. Roku 1698. Miesiąca Aprila 16. dnia.

NAprzod manifestum być muśi każdemu Oyczystych praw wiadomemu, iż Rzecz Pospolita stanowiąc Coæqvationem jurium Xięstwa Litew: z Koroną Polską, niezruinowała ani wywróciła ex cardine wszytkich praw dawnieyszych Xięstwu Litewskiemu służących, ale tylko to, cokolwiek obywatelom iey injuriosum było, naprawuiąc per circūscriptionem ministeriorum & subselliorū iednaką formam regiminis y prærogatiwę z Koroną Polską wprowadziła: Iako to względem sądow, ażeby Trybunał Xięstwa Litewskiego tak iako y Koronny Trybunał, winy, wywołania, infamie, y insze wszelkie pæny pro exigentia iuris & facti wzkazywać, one publikować, exekucie nakazywać mogł; w władzy y wolnośći ziednoczyła y porownała, à processum vitiosum, żeśmy przedtym otrzymawszy wktorymkolwiek sądzie Dekret, Banicie od Ichm. Panow Pieczętarzow wynosili, y po otrzymanych Dekretach y Baniciach w sprawach merè ziemskich, zadworem nulliter & indebitè sprawuiąc się, convulsionem tylko iurisdictionū ćierpieli, a sprawiedliwośći Swiętey & Executionē rei judicatæ nigdy doyść nie mogli, zniosła: usum iednak & vigorem Statutu X. Litewskiego in integro zachowała. Zatym tedy każdemu sprawy swoie na tych sądach maiącemu, stosuiąc się do Coæqvatiey Statutu W. X. L. y Konstitucij Seymowych sprawić się należy takim sposobem.

1mo Iasne dawnieysze y ad præsens Coæqvationis prawo, iako się strony w wynoszeniu przećiwko sobie pozwow zachować maią, iako one Generali podawać y zeznawać powinni. Należy naypierwey wszytkim Ichm. sprawy swoie w sądach Trybunalskich maiącym, aby z pozwami porządnemi podług prawa Coæqvationis sprawionemi y osobliwemi nato napisami albo dowodami do sądu przystępowali.

2do Agdy lub z Zapozwu lub z Reiect, Remis; y za Appellacyami sprawy czyieszkolwiek do Regestrow sądowych wpisane y przywołane będą, A zaprzypadnieniem onych pozwani, daiąc się contumaciter wzdawać do rozprawy niestaną; tenebuntur IchMość Panowie Patronowie podług zwyczaiu Koronnego, przy wzdawaniu pozwanych osob krociuśieńko namienić zysk sprawy, alias to cokolwiek actor przez Contumacią na-

A pozwa-

pozwanym wygrawa; anaybarźiey ieżeli na Banitią doczeſną, wieczną, albo Infamią, na gardło, y nałapanie, lub też na utwierdzenie takowych wſzytkich Dekretow y przewodow wzdawać będźie; należy, aby za donieśieniem Panow Patronow, Marſzałek y Piſarz Trybunalſcy w Regeſtrach ſądowych te winy zapiſywali, zkądby ſtrona odporna informowawſzy ſię lub areſztować takową Condemnatę, azatym oczewiśćie roſprawić ſię, lubo ieżeli Areſzt żaden nie zaydźie, Strona powodowa publicationem potym wygraney Baniciey albo Infamiey urgere mogła. Inſze zaś punkta zyſku Contumacij, procz Banicij albo Infamij, gdyby rzecz trudna do Regeſtrow dyktować y zapiſywać Ichm. PP: Patronom zdała ſię, te na oſobliwym produkćie, na pozwie, albo relaciey, napiſane do Cancellariey podać wolno będźie.

Iaki zaś zyſk y executią ſwoiey rzeczy przez Dekret nieſtanny kożdy ma mieć; opiſano Statutem Xięſtwa Litewſkiego y Conſtitutiami Seymowemi, iako każdy wyſtępny pro qvalitate exceſſûs karany być powinien: tę tedy karę y winy w prawie na wyſtępnych nayduiące ſię ukrzywdzony inlucro mieć będźie: mianowićie naprzod w ſprawach expulſyinych za pierwſzą Contumacią zyſzcze Aktor nie tylko reinductią do dobr, z ktorych expulſia ſtała ſię, y przyſądzenie ſzkod, ieżeli one prætendować będźie; ale inſuper podług Conſtitucij tyśiąc ſześćſet ośmdźieśiąt piątego y tyśiąc ſześćſet dźiewięćdźieśiątego roku, winę wiecznego wywołania z Remiſſą na executią, przy oſobliwych od ſądu liſtach, do należytych Vrzędow Ziemſkich, albo Grodzkich otrzyma, y tę Banicyą wieczną dnia trzećiego przez Generała u Sądu publikować będźie, a gdy za takowym Dekretem taż pars jure vincens ktoregokolwiek z Vrzędnikow Ziemſkich abo Grodzkich tego Woiewodztwa y Powiatu, gdźie pozwanego dobra leżą, abo gdyby właſne Vrzędy wakowały, lub dla iakich przyczyn y reſpektow, Executij czynić niechćieli (oco y ſamych Vrzędnikow ad pænas pozwać wolno) Inſzy ktorykolwiek naybliżſzy Vrząd Ziemſki abo Grodzki po podanym od tegoż Vrzędu obwieſzczeniu, porządkiem prawnym do Dobr pozwanego na Executią ſprowadzi: Condemnatus zaś takowey, odprawy Vrzędowi albo raczey Vrzędnikowi ktoremu niedopuśći, y otrzymawſzy od tegoż Vrzędu, ktory na Executią ziedźie Remiſſe do Sądu Głowne° Trybunalnego o Dekret nieſtanny y Banitią wieczną na ſię otrzymane w czaśie prawem opiſanym czynić zaniecha y omieſzka, y powtornie za Remiſſą lub też za przypozwem o ſprzećiwieńſtwo Dekretowi Sądu głownego Trybunalnego wynieśionym do rozprawy nie ſtanie, na takowym upornym y prawu niepoſtuſznym, jure Vincens abo Aktor doſtateczne maiąc dokumenta zabronioney Vrzędowi Intromiſſiey y Executiey dekret iuż z wſkazaniem pozwanego iako wiecznego Banita na Infamią, na gardło, y na łapanie, cum Publicatione & forti Executione, tak przez Vrzędy, iako y przez ruſzenie całego Woiewodztwa lub Powiatu odźierży; gdyby zaś y potakowych Dekretach jure Victus tergiverſationibus narabiaiąc, albo ſię zmocniwſzy, finalem ſtronie powodowey y Woiewodztwu także Vrzędom bronić miał Executionem; takowego y daley do oſtatniego punktu prawa do Approbaty Dekretow y przewodow prawnych, do Sądu Trybunalnego pozwać y wſzelaką, iako contra rebellem Executią opiſać wolno będźie. Podobnym ſpoſobem in Cauſis

fiſci

fisci, podług Constitucyey tyśiąc sześćset iedenastego roku, zapierwszą Contumatią, na Banitią wieczną, a w sprawach Excessowych maioris importantiæ, podług Constitutiey Koronnych de securitate judiciorum opisanych, ktore Xięstwo Litewskie przez Constitutią roku tyśiąc sześćset dwudźiestego in toto przyięło, napierwszym terminie na Infamią Aktorom wzdawać, y cokolwiek z prawa pospolitego należeć będźie, wygrawać wolno: w sprawach zaś simplicium Iniuriarum, w ktorych ani Pochwałki, ani Expulsij, y Kriminałow żadnych niebędźie, bo y za Pochwałkę na Banitią doczesną wzdać może, generaliter w takowych actiach, w ktorych za pierwszą instantią, Banitia y Infamia wypadać niemoże, zwyczaynie wprzody szczegulnie lucrum, to iest to, o cokolwiek strona powodowa skarżyć będźie, za obwieszczeniem, albo zaprzypozwem, z założeniem troiakich Zarąk; drugi zaś Dekret z przysądzeniem cum lucro troiakich Zarąk, także za obwieszczeniem lub przypozwem lub też na odprawę do Vrzędow założywszy na sprzećiwnego winę wywołania. Trzeći zaś Dekret z Banicią Aktor otrzymawszy y publikowawszy onę, Executią przez Vrzędy mieć, y daley wyżey namienionym procederem postępować według Statutu Xięstwa Litewskiego będźie. Tymże torem w sprawach dawnieyszych, bądź przed Vrzędem Ziemskim, bądź przed Sądami Trybunalnemi y Assessorskimi ex Actoratu & Reatu agitowanych, Dekreta Cancellaria wydawać powinna, w pilney maiąc consideratiey gradus decretandi, iakoby w przody Banicie doczesne y wieczne, tandem Infamie, y Approbaty cum forti Executione wychodźiły.

3tio Takowe wszytkie Condemnaty, iakieżkolwiek lucrum mieć będą, byle z Zapozwow, a nie za Reiectami y Remissami wypadłe wolno będźie pozwanym samym personaliter, lub przez umocowanych albo przyiaćioł swoich, podług Constitutiey Roku tyśiąc pięćset ośmdźieśiąt osmego, in spatio dwudźiestu trzech godźin w Cancellariey aresztować, a powyśćiu tych godźin według teyże Constitutiey aresztа acceptowane iuż być nie maią: ażeby zaś Cancellaria wiedźiała w ktorych sprawach aresztа przyimować, w ktorych nie? należy IchMośćiom Panom Patronom; aby podług dawnych zwyczaiow Trybunalskich w Koronie y Wielkim Xięstwie Litewskim obserwowanych, sprawy przy wzdawaniu in instanti do Cancellarij oddawali.

4to Nawypadłe Condemnaty naybarźiey na Banicie doczesne y wieczne, wiadomo że w przody każdemu locum standi stabilire potrzeba, apotym pro repositione onych porządkiem prawnym czynić in sublationem takich Banicij doczesnych y wiecznych Obywatele Korony Polskiey Vadia Capitanealia luity, grzywny, y dalsze pœny, ab arbitrio Iudicij, pro qvalitate Causæ wskazane płacą: Xięstwu Litewskiemu zaś że Coæqvatio Iurium zabroniła, ażeby Strony płaceniem win, nad kop czterdźieśći y to wsprawach maioris importantæ ućiążane niebyły; z tych miar Obywatele Xięstwa Litewskiego na wszelkie Banicie tak à latere iako y przy znoszeniu Dekretow zadane lub przyśięgą na niewiadomośći o Publikaciey Baniciey podług Constitutij Roku tyśiąc pięćset ośmdźieśiąt osmego, lub też winy stronie ukrzywdzoney płacąc activitatem fundować będą: mianowićie za prostą Banicyą doczesną płaceniem kop sześćiu: na Banicią wieczną płaceniem kop Dwunastu:

 na

na Infamią zaś, albo za Gleytem I. K. Mści. albo ſolutione kop czterdźieſtu, locum ſtandi do ſkonczenia ſprawy warować: ate winy Stronom ukrzywdzonym należeć będą, wyiąwſzy takowe Banicye y Infamie, ktore po oczewiſtych controwerſiach y comparitiach wypadną; ponieważ natakie Banicie podług wielu Conſtitutij Seymowych iako Gleyta ad jure agendum currere niemogą, tylko ad componendum, tak ani płacenieм win Condemnatus locumſtandi zyſkiwać nie może. A to ſię marozumieć y o Banicyach Kapturowych y dawnieyſzych ante Coæqvationem Iurium wypadłych, na ktore lub przyśięgą lub też za Sublewaciami, y za Gleytami, I. K. Mości dawnemi, lub też przez zapłacenie win, wyżey pomienionych, locumſtandi warować wolno każdemu, excepto Banitij ex perſonali otrzymanych.

5to Podobnym ſpoſobem Dekreta y Condemnaty wſzelkie, u tego Sądu Głownego Trybunalnego wypadłe znośić każdy będźie powinien, po uczynioney ſpoſobem y w czaśie Conſtitucią 1616. Roku opiſanym Proteſtacij y Relacij ad caſſandum wyniożſzy pozew, naprzypadłym ſprawy terminie, lub według Statutu Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego Iurament na niewiadomośći o pozwie, albo na prawdźiwey chorobie ſwoiey, a nie poſtańca wykona, albotak iako y za Banicie winy nieſtanne, za Dekreta nie ſtanne, iako ſię wyżey ſpecificowało y w ſprawch poſtańcami znośić, zaczętych, y w procederach dawno zaſzłych ſtronie ukrzywdzoney zapłaći, co ſię y o Dekretach nie ſtannych Kapturowych, także o Dekretach mimo obmowy od poſtańcow podane ferowanych rozumieć ma; takich iednak Dekretow ktore po wielu oczewiſtych controwerſiach, albo po ſprowadzonych Vrzędowych Executiach, po otrzymaney Remiſſie, po Dylatiach, y po Areſztach, po Inqvizitiey in termino conſervato za nie ſtaniem pozwanych dla iſtotney prawa poſtpoſiticy y nie poſłuſzeńſtwa wypadną, Iure Victus nullatenus bez ſłuſznych y prawnych racij y dowodow, znośić y retraktować nie może, ale takowe Dekreta y inne wſzelkie Trybunalſkie (gdy zadobre uznane będą) Vrzędni cy Ziemſcy y Grodzcy ktorych ſobie Strona zechce pod winami w prawie poſpolitym opiſanymi, exeqvować, y ſkuteczną według wſkazow odprawę iniuriatis czynić powinni będą.

6to Dekreta ſądow Aſſeſſorſkich przedtym w ſprawach Ziemſkich zaſzłe otrzymane, y ferowane, takoż każdemu porządek prawny maiącemu, drogą w prawie poſpolitym y Conſtitutiach Seymowych dawnieyſzych y Coæqvatiey opiſaną w Trybunale Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego podnośić y rozprawować ſię wolno; w ſprawach rzeczy oſądzoney albo zapiſowych, ktoby Dekretowi albo zapiſowi, dość nie uczynił, lub one naruſzył, ponieważ prawem Coæqvationis obwarowano, żeby Sąd zakładow Stronie należących, nie odpuſzczał, Trybunał Xięſtwa Litewſkiego prawu temu inhærendo od Zarąk w Dekretach y zapiſach założonych, kto ſię winnym być pokaże uwalniać niebędźie.

7mo Dochody Sędźiom Głownym Trybunalnym podług dawnieyſzych praw, y Conſtitutij iako to wpiſnego kopa iedna, Contumaciey albo pamiętnego z Banicią doczeſną kopa iedna, od Baniciey wieczney kopa iedna, od Infamiey kopa iedna, od publikaciey kopa iedna, y od innych Aktij oczewiſtich takoż ſpoſobem w Conſtitucіach o-

piſa-

pisanym, brane być maią, od Aresztu każdey sprawy ten ktory sprawę aresztować będzie; Cancellaryey tylko groszy piętnaście zapłaci. Dekretały pro libitu Stron Cancellaria wydawać ma, a Załobę z Pozwow w Dekreta nic nie uymuiąc y nie przykładaiąc, przykładem Dekretow Koronnych inserować powinna będzie.

8vo Regestra Sądowe takowym porządkiem wołane będą: w Poniedziałek Remissyiny, Zakazowy, Powiatowy, Aresztowy, & Causarum fisci. We śrzodę, Sprzeciwieństwa, Remissyiny, Zakazowy, Causarum fisci militariū y Kapturowy. we Czwartek, Remissyiny, Zakazowy, Powiatowy, y Kapturowy. w Piątek, Remissyiny, Zakazowy, Przypadkowy, & Causarum officij. w Sobotę, Remissyiny, Zakazowy, Obligowy, Aresztowy, y Kapturowy.

9no Działa się wielka krzywda Stronom, per abusum prawa przedtym, że Agenci prawa mało co wiadomi y osoby nieznaiome, u Sądu, w Controversie się wdawali, y bez żadnych plenipotentij, dylacii iakich chcąc, częścią in elusionem sprawy, częścią dla swoich niedbalstw y niegotowości zażywali, a ztąd oczewiste Dekreta Sądow głownych Trybunalnych, za wyniesionemi po Agentow o upuszczenie obron prawnych per ignota nomina pozwami, in disqvisitionem przychodziły: że tedy y prawo Coæqvationis Iurium takowy proceder annihilowało, z tych miar ażeby in posterum podobne niedziały się Sądow elusiones Agenci żadnych dylacij sami procz beneficium na Patrona y na Kopią z pozwu zażywac, u Sądu stawać, spraw in Contumaciam wzdawać, y controwertować nie będą, ale Ich Mość Panowie Patronowie. A ci Ich Mość ktorzy się do stawania w Trybunale Wielkiego Xięstwa Litewskiego noviter applikować zechcą, tak iako y dawnieysi Patronowie, bene possessionati y prawa dobrze wiadomi być maią.

10mo Wyzbie Sądowey tak względem Audientij Panom Patronom, iako y powagi Sądowey, ludzie niepotrzebni mieszac się atym barziey hałasow, lub conferentij niepotrzebnych, mieć nie powinni, pod winami w prawie pospolitym opisanymi.

Nakoniec w inszych wszytkich terminach, do proceduru prawnego należących, tak w sprawach oczewistych, iako y niestannych, podług porządku w prawie pospolitym Statutowym y Constitutiach Seymowych opisanego, Sąd, Patronowie, także Cancellaria y Strony, regulować się będą: A tego cokolwiek z prawa pokrotce wyżey opisało się, iako Instigator Sądow naszych co do Vrzędu iego należy postrzegać, tak każdy to cokolwiek pro officio iego należy, adimplere & exeqvi pod winami w tymże prawie pospolitym opisanemi powinien będzie.

MICHAŁ KAZIMIERZ KOCIEŁ Kasztelan Witepski Marszałek Trybunalski.

KAZIMIERZ WOŁŁOWICZ Sędzia Ziemski y Deputat Woiewodztwa Wileńskiego.

FRANCISZEK SKARBEK na Kiełczewicach KIEŁCZEWSKI Deputat Weiewodz: Wileń:

IAN WŁADYSŁAW ODLANISKI POCZOBVT Stolnik y Deputat Powiatu Oszmiańskiego Marszałek Koła Duchownego.

WŁADYSŁAW NARBVT Podkomorzy y Deputat Powiatu Lidz:

IOZEF OZIEMBŁOWSKI Stolnik y Deputat Powiatu Wiłkomirſkiego.
KONSTANTY PODLECKI Podczaſzy y Deputat Powiatu Wiłkomirſkiego.
MICHAŁ IASIENIECKI WOYNA Staroſta Braſła: y Hubſki Deputat Powiatu Braſławſkiego.
IAN DVSIACKI RVDOMINA Piſ: Ziem: y Deputat Powiatu Braſławſkiego.
MICHAŁ SZCZVKA Ciwun, Piſarz Ziemſki, y Deputat Woiewodztwa Trockiego.
ANDRZEY TVRŁAY Podſtoli y Deputat Woiewodz: Trockiego.
ALEXANDER KAZIMIERZ WOŁŁOWICZ Czeſznik y Deputat Powiatu Grodzieńſkiego.
HIERONIM z KOZIELSKA PVZYNA Podſędek Vpitſki y Deputat.
PAWEŁ CHRYZOSTOM KARP Oboźny y Deputat Powiatu Vpitſkiego.
LEONARD DOMINIK STANKIEWICZ Podkomorzyc Xięſtwa Zmudzkiego y Deputat.
LVDWIK z BONCZA SIENICKI Podſtoli Buſki y Deputat Xięſtwa Zmudzkiego.
ANDRZEY STANISŁAW WIZGIERD Podſtoli Smoleńſki y Deputat Xięſtwa Zmudzkiego.
IAN KAROL z GOSŁAWIC PASEK Podſę: y Deputat Woiewodztwa Smoleńſkiego.
BAZYLI IAN PODHAYNO SLIWOWSKI Oboźny y Deputat Woiewodztwa Smoleńſkiego.
IAN BOGVSŁAW GIMBVT Chorąży y Deputat Powiatu Starodubowſkiego.
ANDRZEY MIKOŁAY GIMBVT Woyſki Starod: y Deputat Powiatu Starodubowſkiego.
KAROL IAN KORSAK Czeſznik y Deputat Woiewodztwa Połockiego.
REMIAN SIELLICKI Strażnik y Deputat Woiewod: Połoc:
MICHAŁ TYZENHAVZ Woiewodzic Nowogrodzki Staroſta Szmeltyńſki y Deputat Woiewodztwa Nowogrodzkiego.
DOMINIK MIRSKI Deputat Woiewodztwa Nowogrodzkiego.
WŁADYSŁAW ALEXANDER WOŁŁOWICZ Krayczy Xięſtwa Zmudzkiego Deputat Powiatu Słonimſkiego.
HIERONIM KOŁĄTAY Woyſki y Deputat Powiatu Wołkowyſkiego.
HREHORY PAKOSZ Deputat Powiatu Wołkowyſkiego.
LVDWIK POCIEY Podkomorzy Brzeſki Deputat Woiewodztwa Witepſkiego.
LEO BOHOMOLEC Deputat Woiewodztwa Witepſkiego.
SAMVEL z CIECHANOWA CIECHANOWIECKI Skarbnik y Deputat Powiatu Orſzanſkiego.
HIERONIM KAZIMIERZ DĄBROWSKI Czeſznik Braſławſki Piſarz Grodzki y Deputat Woiewodztwa Brzeſkiego.
ZYGMVNT BENEDYKT CHRZANOWSKI Czeſznik y Deputat Woiewodztwa Brzeſkiego.

BAZY-

BAZYLI GODEBSKI Łowczy y Deputat Powiatu Pińskiego.
MICHAŁ KAZIMIERZ VSZAK KVLIKOWSKI Stolnik Czernihowski Deputat Powiatu Pińskiego.
MARCYAN WOŁŁOWICZ Chorąży y Deputat Mśćisławski.
THEODOR KAZIMIERZ STANKIEWICZ Cześnik Oszmianski Deputat Woiewodztwa Mińskiego.
KRZYSZTOF MACKIEWICZ Miecznik Smoleński Deputat Woiewodztwa Mińskiego.
IAN BOGVSŁAW na CHLEWNIE CHLEWINSKI Woyski y Deputat Powiatu Rzeczyckiego.

Roku 1698. Miesiąca Maia wtorego dnia ten porządek Pan MICHAŁ BOHDANOWICZ u Sądu Głownego Trybunalnego W. X. L. do Akt podał.

MICHAŁ KAZIMIERZ KOCIEŁ Kasztelan Witepski Marszałek Trybunalski.

MICHAŁ KOSCZYC Pisarz Ziemski Wileński y Trybunału W. X. L.

Concordat cum Actis IAN MICHAŁ z CHRZANOWA CHRZANOWSKI Czesznik Powiatu Lidzkiego Regent Grodzki Wileński y Trybunału Wielkiego Xięstwa Litewskiego. m.p.

w Roku 1808. Dnia 27. Maja

Umarł P. Antoni Worszyte —

w Mazanowce. —

Pochowane Ciało iego w Chuszczy

Koście Parafialnym —

